

17 april 2024

Beleid Integraal Kind Centrum (IKC) *beeldvorming*

Programma

- Huidig Beleid Integraal Kind Centrum (IKC)
- Knelpunten en oplossingsrichtingen door Hekkelman:
 - Knelpunten bij het huidige beleid
 - Mogelijk alternatieve constructies
 - Didam-arrest
- Vervolg proces

Welke wettelijke taak heeft de gemeente?

Onderwijs:

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs.

Kinderopvang:

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht en handhaving op de kinderopvang.

Gemeenten zijn *niet* verantwoordelijk voor huisvesting kinderopvang.

Huidige beleid IKC (1)

Wat is een IKC:

Een integrale voorziening waar kinderen van 0-12 jaar een dagprogramma volgen op basis van een gezamenlijke visie tussen onderwijs en kinderopvang.

Beleidsnotitie geeft antwoord op de vraag:

“Kan de gemeente voorzien in extra ruimte in of aan het schoolgebouw voor: kinderopvang, buitenschoolse opvang, een peutergroep en/of vroeg- en voorschoolse educatie.”

Huidige beleid IKC (2)

- Raadsbesluit 30 juni 2022
- Voorfinanciering
- Constructie

Knelpunten bij het huidige beleid

1. Wpo is niet geschikt voor permanente langjarige verhuur
2. Brunssumse criteria
3. Eigendomsoverdracht te bewerkstelligen;
4. Didam-arrest
5. Verbod op ongeoorloofde staatssteun

Mogelijke constructies

Constructie 1: splitsing in aparte appartementsrechten voor onderwijs en voor kinderopvang

Constructie 2: 2-onder-1-kap constructie

Constructie 3: het schoolbestuur wordt eigenaar

Constructie 4: Gemeente blijft eigenaar van IKC

Didam arrest geldt voor alle constructies

De hoofdregel:

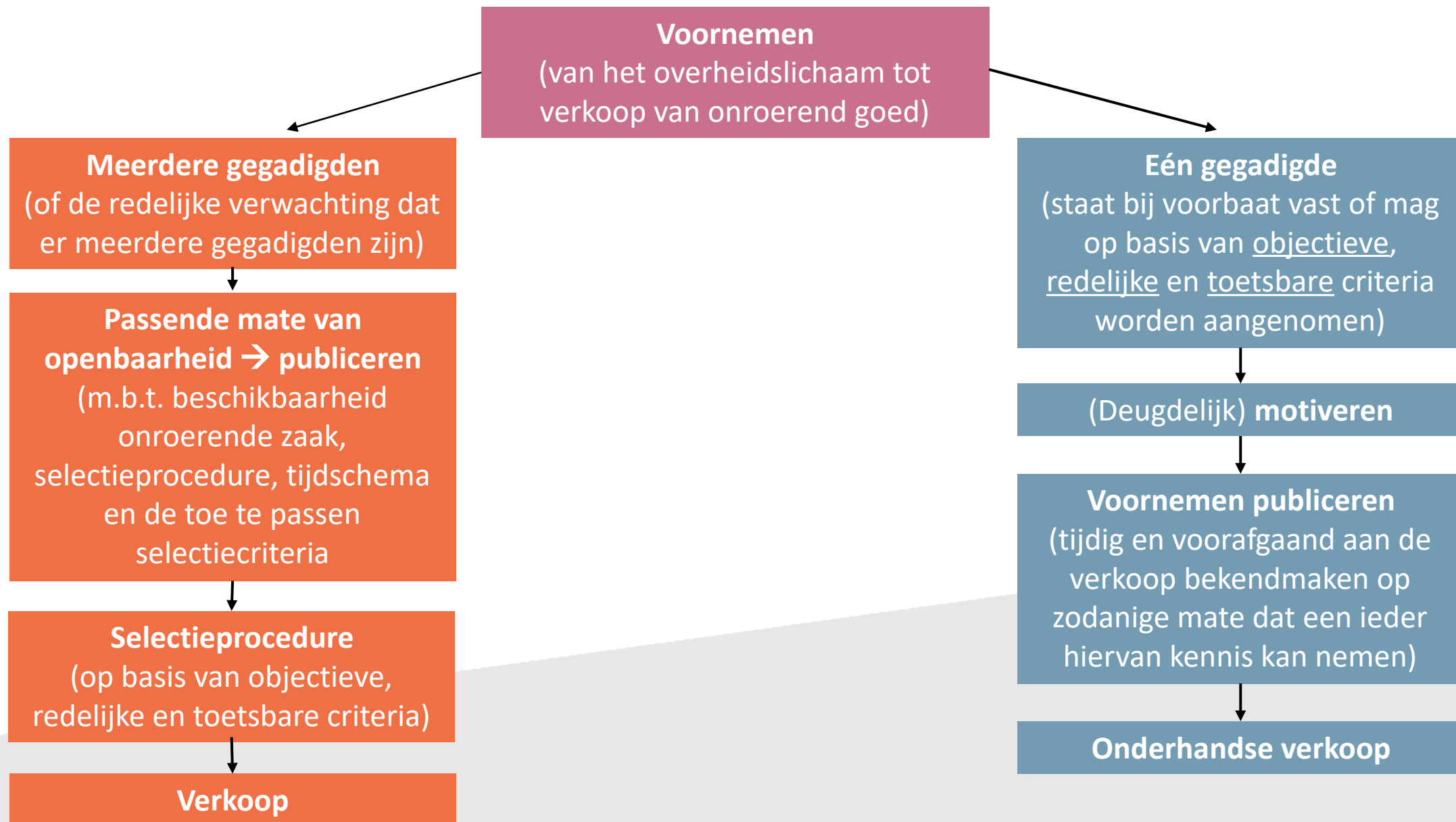
Gelijkheidsbeginsel: een overheidslichaam moet bij het voornemen tot verkoop van een onroerende zaak ruimte bieden aan (potentiële) gegadigden om mee te dingen als (redelijkerwijs te verwachten is dat) er meerdere gegadigden zijn voor de aankoop.

Openbare selectie:

gemeente moet criteria opstellen aan de hand waarvan de koper wordt geselecteerd.

Deze criteria moeten objectief, toetsbaar en redelijk zijn.

Let op: toeschrijven naar één serieuze gegadigde mag niet.

Proces actualisatie IKC-beleid

Kwartaal 2	Kwartaal 3
<u>1. Beeldvorming analyse in bestuurlijk overleg (3 april)</u> - schoolbesturen	<u>3. Besluitvorming College (juli)</u> - besluitvorming
<u>1. Beeldvorming analyse met stakeholders (12 april)</u> - kinderopvangorganisaties, samenwerkingsverband PPO	<u>3. Commissie samenleving (september)</u> - oordeelsvorming
<u>1. Beeldvorming analyse met raad (17 april)</u> - door Hekkelman	<u>3. Besluitvorming Raad (september)</u> - vaststelling Actualisatie ikc-beleid
<u>2. Beeldvorming beleidskeuzes en prioriteiten (ntb)</u> - schoolbesturen - kinderopvangorganisaties - samenwerkingsverband	
<u>2. Oordeelsvorming voorgestelde beleid (ntb)</u> - schoolbesturen - kinderopvangorganisaties - samenwerkingsverband	

Vragen en beelden ophalen

Verdieping

Huidige beleid IKC (1)

Wat is een IKC:

“Een integraal kindcentrum is een voorziening voor kinderen van tenminste 0-12 jaar, waar zij gedurende de dag komen om te leren, spelen, ontwikkelen en ontmoeten. Alle ontwikkelingsterreinen van kinderen komen aan bod. De omgeving biedt een totaalpakket op het gebied van educatie, opvang en ontwikkeling. Daarbij zijn er wel functionele specialismen (inclusief taakverdeling), maar vaak geen institutionele en organisatorische verdeling. Het kindcentrum biedt kinderen een dagprogramma voor zolang als zij (hun ouders) willen deelnemen, met minimale en maximale uren, met ruime openingstijden.”

Beleidsnotitie geeft antwoord op de vraag:

“Kan de gemeente voorzien in extra ruimte in of aan het schoolgebouw voor: kinderopvang, buitenschoolse opvang, een peutergroep en/of vroeg- en voorschoolse educatie.”

Huidige beleid IKC (2)

- 30 juni 2022: Raadsbesluit IKC-vorming vast
- Uitgangspunt: IKC-vorming tot 2025 te faciliteren door voorfinanciering mogelijk te maken voor de realisatie van extra vierkante meters voor kinderopvang binnen lopende onderwijshuisvestingsprojecten voor nieuwbouw of renovatie;
- Constructie:
 - gemeente financiert onderwijsruimte + kinderopvangruimte;
 - Schoolbesturen worden eigenaar van onderwijsruimte + kinderopvangruimte;
 - Kinderopvangruimte wordt onttrokken aan onderwijsbestemming;
 - Schoolbesturen verhuren kinderopvangruimte met toestemming van de gemeente (op grond van Wpo) aan vaste samenwerkingspartners;
 - Schoolbesturen dragen huurpenningen van kinderopvangruimte af aan de gemeente.

Knelpunten bij het huidige beleid

- Vijf knelpunten:
 1. Artikel 110 lid 5 Wpo is niet geschikt voor permanente langjarige verhuur én biedt geen ontruimingsbescherming voor kinderopvangorganisatie;
 2. Brunssumse criteria: gemeente mag aan haar toestemming tot verhuur ex artikel 110 Wpo slechts onder beperkte omstandigheden financiële voorwaarden verbinden;
 3. Er is géén geldige titel voor de kinderopvangruimte, terwijl die wél nodig is om een eigendomsoverdracht te bewerkstelligen;
 4. Didam-arrest: Gemeente kan de kinderopvangruimte niet één op één verkopen aan het schoolbestuur;
 5. Investerings van de gemeente in de kinderopvangruimte zijn in strijd met het verbod op ongeoorloofde staatssteun (ex artikel 107 VWEU)

Mogelijke oplossingen (constructie voor IKC's)

- Verschillende constructies denkbaar voor IKC zonder de hiervoor genoemde knelpunten en gevolgen;
- Wij hebben die constructies uitgewerkt in een advies aan de gemeente;
- Ons advies: pas IKC-beleid aan!
- Meer lezen over de mogelijke constructies? Zie ook ons Whitepaper 'Realisatie Integrale Kindcentra (10 succesfactoren: welke constructie past bij jouw situatie)

Constructie 1: splitsing in appartementsrechten

- Het nieuw te realiseren IKC wordt gesplitst in appartementsrechten
- 1 appartementsrecht voor de school (of 2 als het gaat om 2 scholen)
- 1 appartementsrecht voor het kinderopvangdeel
 - *Constructie 1A: verhuur door gemeente aan kinderopvangorganisatie*
 - *Constructie 1B: verkoop door gemeente aan kinderopvangorganisatie*
- *Let op: als schoolbestuur eigenaar is van ondergrond waarop IKC wordt gerealiseerd, moet splitsing feitelijk plaatsvinden in opdracht van schoolbestuur*
- *Let op bij verkoop kinderopvangdeel: regel voor de situatie dat het onderwijsdeel terugkomt naar de gemeente, ook het kinderopvangdeel terugkomt*

Kansen, risico's en aandachtspunten bij constructie 1

1.SPLITSING IN APPARTEMENTSRECHTEN			
Essentie	Kansen	Risico's	Aandachtspunten
1 appartementsrecht voor de school, 1 appartementsrecht voor kinderopvang. Schoolbestuur wordt ex artikel 103 lid 1 en lid 2 Wpo eigenaar van onderwijsdeel.	- Duidelijk dat Wpo niet van toepassing is op kinderopvangdeel. - Gebruik, eigendom en onderhoud van gemeenschappelijke ruimten worden duidelijk geregeld in splitsingsakte en huishoudelijk reglement.	- Partijen moeten tijd en geld besteden aan de instandhouding van een VvE. - Wpo gaat uit van eigendomsrecht, niet van splitsing in appartementsrechten. Onduidelijk of economisch claimrecht ex artikel 110 Wpo ook op appartementsrecht van toepassing is.	De notaris verzorgt de splitsing in appartementsrechten en de oprichting van een VvE.
1A. verhuur van kinderopvangdeel			
Gemeente blijft eigenaar van kinderopvangdeel. Gemeente verhuurt kinderopvangdeel aan kinderopvangorganisatie.	- Gemeente heeft invloed op gebruik van kinderopvangdeel (welke partij, voor hoe lang etc.) - Kinderopvangdeel kan langjarig worden verhuurd, geen risico op toepassing artikel 108 lid 4 Wpo of artikel 110 lid 8 Wpo. - Huurpenningen voor kinderopvangdeel komen bij de gemeente terecht zonder risico op strijd met Brunssumse-criterium. - Huurprijs is in overeenstemming met Wet Markt en Overheid. - Kinderopvangorganisatie hoeft niet te vertrekken als gemeente extra vierkante meters onderwijsruimte nodig heeft.	- Risico op leegstand van kinderopvangdeel rust bij de gemeente. - De kinderopvangorganisatie kan bij het einde van de huurovereenkomst aanspraak maken op ontruimingsbescherming.	Sluit met de kinderopvangorganisatie een huurovereenkomst ex artikel 7:230a BW. Zorg dat kinderopvangorganisatie wordt gebonden aan splitsingsakte en huishoudelijk reglement.

1B. verkoop van kinderopvangdeel

• Gemeente verkoopt appartementsrecht voor kinderopvangdeel aan kinderopvangorganisatie.	• Voordeel/nadeel: gemeente heeft geen bemoeienis meer met IKC. • Kinderopvangorganisatie heeft voor onbepaalde tijd en zonder voorwaarden beschikking over kinderopvangruimte. • Risico op leegstand komt voor rekening van kinderopvangorganisatie. • Gemeente kan investeringen in kinderopvangdeel direct terugverdienen door verkoop aan kinderopvangorganisatie. • Notariële kosten zijn beperkt: levering van kinderopvangdeel kan tegelijkertijd met splitsing in appartementsrechten, oprichting VvE en levering onderwijsdeel plaatsvinden.	• Voordeel/nadeel: gemeente heeft geen bemoeienis meer met IKC. • Aankoop van appartementsrecht vraagt forse investering van kinderopvangorganisatie.	• Sluit een koopovereenkomst met een kinderopvangorganisatie.
--	---	---	---

Constructie 2: 2-onder-1-kap constructie

- Gemeente draagt eigendom van onderwijsdeel over aan schoolbestuur
- Gemeente verkoopt of verhuurt kinderopvangdeel aan kinderopvangorganisatie
- Voorwaarde: in verticale vlak moet een duidelijk onderscheid kunnen worden gemaakt tussen de delen van het kindcentrum die behoren tot het onderwijsdeel, en de delen die behoren tot het kinderopvangdeel. Net als bij een 2-onder-1 kap woning
- De vraag is of dat goed mogelijk is. In de praktijk zal wellicht sprake zijn van één onlosmakelijk geheel: het dak zal zijn verweven, leidingen en installaties zullen zijn verweven etc.

Kansen, risico's en aandachtspunten bij constructie 2

2. 2-ONDER-1-KAP CONSTRUCTIE

Essentie	Kansen	Risico's	Aandachtspunten
Gemeente draagt eigendom van onderwijsdeel over aan schoolbestuur. Gemeente verhuurt of verkoopt kinderopvangdeel aan kinderopvangorganisatie.	- Geen VvE-constructie nodig, want geen splitsing in appartementsrechten. - Duidelijk dat economisch claimrecht ex artikel 110 Wpo van toepassing is op onderwijsdeel. - Beperkte notaris-kosten.	- Risico op leegstand van kinderopvangdeel rust bij de gemeente. - De kinderopvangorganisatie kan bij het einde van de huurovereenkomst aanspraak maken op ontruimingsbescherming. - Partijen moeten eigen beheerstructuur optuigen om afspraken te maken over gebruik, onderhoud, investeringen etc.	Slechts mogelijk als er een duidelijk onderscheid tussen onderdelen van IKC kan worden gemaakt. Verschillende delen mogen geen voorzieningen delen (leidingen, installaties, daken etc.). Dat is doorgaans wel het geval, dus deze constructie is beperkt toepasbaar.

Constructie 3: het schoolbestuur wordt eigenaar

- Gemeente draagt eigendom van IKC over aan schoolbestuur
- Bij overdracht behoudt de gemeente een gebruiksrecht voor het kinderopvangdeel
 - *Constructie 3A: gemeente krijgt een erfpachtrecht*
 - *Constructie 3B: gemeente krijgt een recht van bruikleen*
- Gemeente gaat kinderopvangdeel verhuren aan kinderopvangorganisatie

Kansen, risico's en aandachtspunten bij constructie 3

3. SCHOOLBESTUUR WORDT EIGENAAR VAN IKC			
Essentie	Kansen	Risico's	Aandachtspunten
Gemeente draagt eigendom van IKC over aan schoolbestuur. Overdracht van onderwijsdeel ex artikel 103 Wpo. Bij overdracht behoudt gemeente gebruiksrecht voor kinderopvangdeel.	Geen discussie over wat van wie is: het schoolbestuur is eigenaar van het geheel. Gemeente heeft invloed op gebruik van kinderopvangdeel (welke partij, voor hoe lang etc.).	- Inzet van financiële middelen van schoolbestuur is beperkt door investeringsverbod. Onduidelijk of economisch claimrecht van gemeente jegens schoolbestuur ex artikel 110 Wpo zich uitstrekt tot kinderopvangdeel. - Risico op leegstand van kinderopvangdeel rust bij de gemeente. - Aanvullende afspraken over gebruik van gemeenschappelijke ruimten, onderhoud, retro-overdracht van IKC door schoolbestuur aan gemeente noodzakelijk.	Let op dat afspraken tussen schoolbestuur en gemeente en gemeente en kinderopvangorganisatie op elkaar aansluiten.
3A. recht van erfpacht op kinderopvangdeel (zakenrechtelijke variant)			
Gebruiksrecht van gemeente voor kinderopvangdeel wordt gegoten in erfpachtrecht. Gemeente gaat kinderopvangdeel aan kinderopvangorganisatie verhuren.	- Duidelijk dat kinderopvangdeel niet onder de reikwijdte van de Wpo valt. Het sluiten van een langjarige huurovereenkomst is mogelijk. - Huurpenningen voor kinderopvangdeel komen bij de gemeente terecht zonder risico op strijd met Brunssumse-criterium. - Huurprijs is in overeenstemming met Wet Markt en Overheid. - Kinderopvangorganisatie hoeft niet te vertrekken als gemeente extra vierkante meters onderwijsruimte nodig heeft. - Faillissementsproof: bij een faillissement van een schoolbestuur blijft gebruiksrecht bestaan.	Toepassing is alleen mogelijk als er duidelijke scheiding tussen onderwijsdeel en kinderopvangdeel kan worden gemaakt.	- Notaris verzorgt vestiging van recht van erfpacht. Vestiging van recht van erfpacht kan tegelijkertijd met overdracht van IKC aan schoolbestuur. - Gemeente en kinderopvangorganisatie sluiten huurovereenkomst ex artikel 7:230a BW.

3B. bruikleen voor kinderopvangdeel (contractuele variant)

• Gebruiksrecht van gemeente voor kinderopvangdeel wordt gegoten in een bruikleenovereenkomst. Gemeente gaat kinderopvangdeel aan kinderopvangorganisatie verhuren.	• Constructie kan eenvoudig worden opgetuigd: enkel notaris nodig voor overdracht van IKC door gemeente aan schoolbestuur, overige afspraken kunnen buiten notaris om.	• Niet faillissementsproof: bij faillissement van geen schoolbestuur kan bruikleenovereenkomst eindigen. Gemeente kan hierdoor mogelijk haar verplichtingen jegens kinderopvangorganisatie niet nakomen. • De kinderopvangorganisatie kan bij het einde van de huurovereenkomst aanspraak maken op ontruimingsbescherming.	• Gemeente en schoolbestuur sluiten bruikleenovereenkomst voor kinderopvangdeel. • Gemeente en kinderopvangorganisatie sluiten huurovereenkomst ex artikel 7:230a BW.
---	--	--	---

Constructie 4: Gemeente blijft eigenaar van IKC

- Gemeente geeft onderwijsdeel in bruikleen (om niet) aan het schoolbestuur
- Gemeente verhuurt het kinderopvangdeel op grond van een huurovereenkomst aan de kinderopvangorganisatie
- Risico dat kinderopvangdeel onder reikwijdte Wpo valt en dus art. 108 Wpo mogelijk van toepassing (einde huur bij vorderingsrecht en geen 7:230a BW ontruimingsbescherming)

Kansen, risico's en aandachtspunten bij constructie 4

4. GEMEENTE BLIJFT EIGENAAR VAN IKC

Essentie	Kansen	Risico's	Aandachtspunten
Gemeente geeft onderwijsdeel ex artikel 103 lid 2 of lid 3 Wpo in bruikleen (om niet) aan schoolbestuur. Gemeente verhuurt kinderopvangdeel aan kinderopvangorganisatie.	- Geen discussie over wat van wie is: de gemeente is eigenaar van het geheel. - Gemeente heeft invloed op gebruik van kinderopvangdeel (welke partij, voor hoe lang etc.).	- Discussie mogelijk over verantwoordelijkheden: wie moet wat onderhouden, schoonmaken etc. - Rechtspraak geeft aanknopingspunten voor conclusie dat kinderopvangdeel wél onder de reikwijdte van de Wpo valt. In dat geval geen langdurige huurovereenkomst voor kinderopvangdeel mogelijk, geen ontruimingsbescherming voor kinderopvangorganisatie en risico op toepassing van het Brunssumse-criterium.	- De gemeente sluit met het schoolbestuur een bruikleenovereenkomst voor onderwijsdeel en met de kinderopvangorganisatie een huurovereenkomst voor kinderopvangdeel. - Maak aanvullende afspraken met schoolbestuur over inzet van Lumpsumvergoeding van het Rijk. Die komt in principe aan schoolbestuur toe, maar bij bruikleen is schoolbestuur geen vergoeding voor onderwijsdeel aan gemeente verschuldigd.

Aandachtspunt bij alle constructies: Didam-arrest (i)

- HR 26 november 2021, ECLI:NL:HR:2021:1778
- De overheid is ook bij privaatrechtelijk handelen (via art. 3:14 BW) gebonden aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (abbb), zoals het gelijkheidsbeginsel

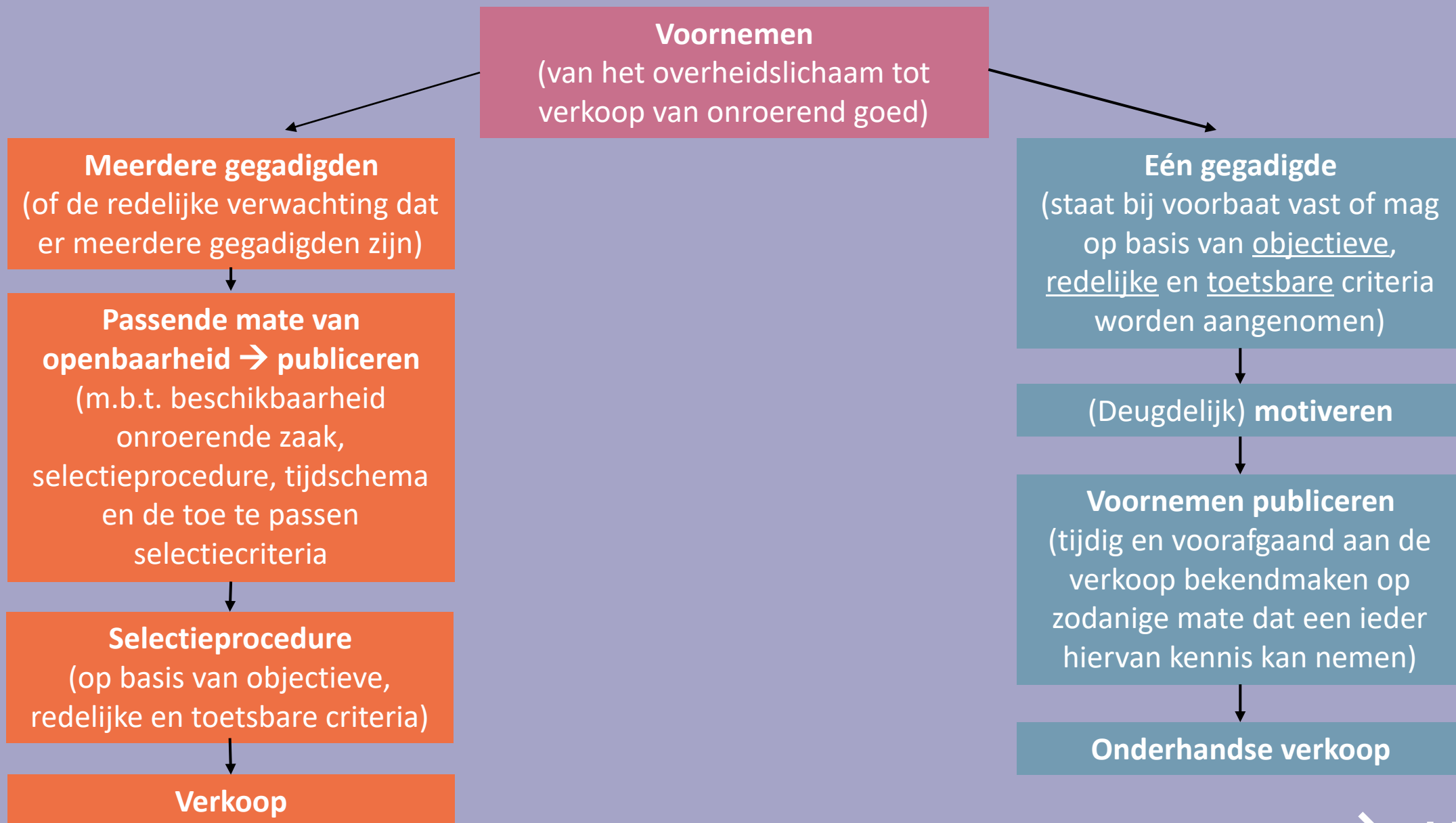
De hoofdregel:

- Gelijkheidsbeginsel: een overheidslichaam moet bij het voornemen tot verkoop van een onroerende zaak ruimte bieden aan (potentiële) gegadigden om mee te dingen als (redelijkerwijs te verwachten is dat) er meerdere gegadigden zijn voor de aankoop.
- Criteria opstellen aan de hand waarvan de koper wordt geselecteerd.
- Deze criteria moeten **objectief, toetsbaar en redelijk** zijn

Didam-arrest (ii)

De uitzondering:

- Mededingingsruimte hoeft **niet** te worden geboden als bij voorbaat vaststaat dat slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt voor de aankoop
- Hoe vaststellen? > op grond van objectieve, toetsbare en redelijke criteria
- Wat te doen?
 - Tijdig bekendmaking voornemen
 - motiveren waarom op basis van criteria slechts één serieuze gegadigde

Didam-arrest (iv)

- Vuistregels
 - Vuistregel 1: één op één verkoop door een overheidslichaam is niet toegestaan, tenzij vaststaat of redelijkerwijs mag worden aangenomen dat er slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt
 - Vuistregel 2: in alle gevallen moet er gepubliceerd worden. De inhoud van de publicatie wordt bepaald door vuistregel 1

Didam-arrest (v): Reikwijdte

- Didam-arrest: verkoop gemeentelijk onroerend goed
- Reikwijdte is breder, namelijk alle privaatrechtelijke overeenkomsten die een overheidslichaam sluit met betrekking tot onroerend goed
- Voorbeelden:
 - Huurovereenkomsten (Rb. Noord-Holland 4 augustus 2022, ECLI:NL:RBNHO:2022:7046, Rb. Rotterdam 16 september 2022, ECLI:NL:RBROT:2022:7887, Rb. Amsterdam 23 november 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:6821);
 - Erfpachtovereenkomsten (Giea Sint Maarten 28 januari 2022, ECLI:NL:OGEAM:2022:7, Giea Aruba 7 september 2022, ECLI:NL:OGEAA:2022:332, Rb. Rotterdam 16 september 2022, ECLI:NL:RBROT:2022:7887, Rb. Gelderland 1 november 2022, ECLI:NL:RBGEL:2022:6184);
 - Grondruil (Rb. Oost-Brabant 8 juli 2022, ECLI:NL:RBOBR:2022:2962, Rb. Overijssel 14 september 2022, ECLI:NL:RBOVE:2022:2584).

Didam-arrest (vi): Hoe zit het met bruikleen?

- Rb. Noord-Holland 10 maart 2023, ECLI:NL:RBNNE:2023:916
- Rb. Overijssel 25 april 2023, ECLI:NL:RBOVE:2023:1477:

"5.5.Naar voorlopig oordeel van de voorzieningenrechter valt bruikleen als rechtsfiguur onder de reikwijdte van het Didam-arrest. Uitgangspunt is immers dat een overheidslichaam bij het aangaan en uitvoeren van privaatrechtelijke overeenkomsten – zoals bruikleen – de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en daarmee het gelijkheidsbeginsel in acht moet nemen."

- Conclusie: voor toepassing van het Didam-arrest maakt het dus niet uit dat er géén eigendomsoverdracht plaatsvindt.
 - Zie ook toepassing van het Didam-arrest bij huurrecht

Didam-arrest en onderwijshuisvesting (vii)

- Uitgangspunt constructie:
 - Onderwijsruimte: Gemeente → schoolbestuur
 - Kinderopvangruimte: Gemeente → kinderopvangorganisatie
- Is Didam-arrest van toepassing?
 - Antwoord: JA
 - Wat moet de gemeente doen? > Terug naar de vuistregels:
 - Vuistregel 2: in alle gevallen moet er gepubliceerd worden. De inhoud van de publicatie wordt bepaald door vuistregel 1.
 - Ons advies: doe **altijd** een publicatie!

Didam-arrest en onderwijshuisvesting (viii)

- Onderwijsruimte: gemeente heeft een wettelijke taak (art. 91 e.v. Wpo)
 - Zie ook: Prorail heeft wettelijke taak m.b.t. nationale hoofdspoorinfrastructuur (Rb. Midden-Nederland 20 september 2022, ECLI:NL:RNMNE:2022:3743)
 - Zie ook: woningcorporaties hebben wettelijke taak m.b.t. sociale huurwoningen (Rb. Noord-Holland 6 oktober 2022, ECLI:NL:RBNHO:2022:8865)
 - Gevolg: schoolbestuur is enige serieuze gegadigde
 - Gevolg: publicatie van voornemen tot gunning van onderwijsruimte aan schoolbestuur
- Kinderopvangruimte: gemeente heeft géén wettelijke taak (is commerciële activiteit)
 - Gevolg: in beginsel géén enige serieuze gegadigde
 - Gevolg: optuigen openbare selectieprocedure

Didam-arrest en kinderopvangruimte (ix)

- Is voorkeurspartij van schoolbestuur de enige serieuze gegadigde?
 - Antwoord: NEE
 - Géén objectief, toetsbaar en redelijk criterium
- Kan gemeente openbare selectieprocedure voor kinderopvangruimte volledig aan schoolbestuur overlaten?
 - Didam-arrest: ziet op privaatrechtelijk handelen van bestuursorganen
 - Schoolbesturen zijn géén bestuursorganen (géén a-orgaan en voor onderwijshuisvesting ook geen b-orgaan, heeft geen openbaar gezag)
 - Conclusie: schoolbestuur is niet gebonden aan de abbb, dus ook niet aan gelijkheidsbeginsel
 - Ons advies: openbare selectieprocedure niet overlaten aan schoolbestuur

Didam-arrest en kinderopvangruimte (x)

- Is Didam-arrest van toepassing bij de volgende constructie:

Gemeente → schoolbestuur → kinderopvangorganisatie

- Antwoord: JA
- Maakt niet uit of bij deze constructie wordt verhuurd of verkocht
- Is schoolbestuur dan enige serieuze gegadigde voor kinderopvangruimte?
 - Antwoord: NEE
 - Geen objectief, toetsbaar en redelijk criterium o.g.v. schoolbestuur enige serieuze gegadigde is
 - Onderbouwing slaagt niet: gemeente kan evengoed zelf aan kinderopvangorganisatie verhuren
- **Conclusie: Didam-arrest kan niet worden 'omzeild' door schoolbestuur er tussen te plaatsen**

Didam-arrest en kinderopvangruimte (xi)

- Wat kan wel?
 - Didam-arrest: formuleren van objectieve, toetsbare en redelijke criteria
 - Voorbeelden:
 - werknemers beschikken over bepaalde diploma's/certificaten
 - keurmerk van brancheorganisatie
 - ondersteunen van bepaalde filosofie/pedagogische uitgangspunten (bijv. Jenaplan onderwijs, Montessori etc.)
- Ons advies: betrek schoolbesturen bij het bedenken en opstellen van selectiecriteria
 - Vraag aan schoolbestuur: wat maakt nou dat een bepaalde organisatie de voorkeurspartij van het schoolbestuur is?
 - Geef het schoolbestuur géén rol in selectieproces: voorkomen van belangenverstrengeling
 - Houd zelf de touwtjes in handen: de gemeente is verantwoordelijk voor naleving Didam-arrest
- Let op: toeschrijven naar één serieuze gegadigde mag niet
 - Bijvoorbeeld: moet een vestiging hebben in de wijk/gemeente